

НАШИТЕ ГОСТИ :

**СТОЙЧО ДИМИТРОВ
И КОСТА ШАТРОВ
ОТ ГПНЕ „ГЪОТЕ“, БУРГАС
ЗА ОЛИМПИАДИТЕ ПО ГЕОГРАФИЯ**

Стойчо Димитров е учител по география и икономика в ГПНЕ „Гъоте“, Бургас. Завършил е География и втора специалност Немски език в СУ „Св. Кл. Охридски“ (1981). През 1994/95 г. осъществява следдипломна специализация по икономика и мениджмънт в Бизнес факултета на Бургаския свободен университет, а през 2001 г. завършва курс по Икономика в Американския университет в Благоевград.

Работил е като учител в ЕСПУ „Кирил и Методий“ – Бургас (1981–1986) и в ГПНЕ „Гъоте“ (от 1985), където от 2005 г. е и помощник-директор по АСД. Като учител по география има II клас квалификация (1989: ЦИУУРК – СУ). През 2004–2005 г. специализира в Университета на Саарланд във Федерална република Германия.

Притежава редица допълнителни квалификации: капитан на плавателен съд 10 бр. рег. т. за Черно море и за р. Дунав; инструктор по воден и по ски туризъм (награждаван от БТС); съдия по воден слалом; парашутист и леководолаз. Тези умения използва и в преподавателската си дейност по география – организира и провежда експедиции с ученици от ГПНЕ „Гъоте“ в Странджа и най-вече в поречието на Велека.

През 2007 г. е спомоществател на сп. „География `21“ (вж. бр. 6/2007 на сп. „География `21“). През 2008 г. стана носител на наградата на МОН „Неофит Рилски“ (вж. бр. 6/2008 на сп. „География `21“).

Коста Шатров е випусник на ГПНЕ „Гъоте“, Бургас, която завърши с отличен успех през настоящата 2010 г. Учил е в клас със засилено изучаване на немски език за получаване на DSD (Deutsche Sprach Diplome). Освен немски, владее и английски език. Бил е член на училищния съвет в гимназията и на отбора по баскетбол. Участник в олимпиади по немски и английски език и по математика. През 2005 и 2007 г. се класира за националния кръг на олимпиадата по география и икономика. Капитан на националния отбор в световното състезание на „National Geographic“ в Сан Диего (август, 2007) (вж. бр. 5/2007 на сп. „География `21“). През следващите три години се класира първи на поредните национални олимпиади по география и икономика (2008 г. в Кърджали; 2009 г. в Несебър; 2010 г. в Сливен).

Освен към географията, има интереси към икономиката и финансите. Приет е за студент по специалността Икономика (VWL) в един от най-престижните германски университети – Freie Univesitdt Berlin.

Г-н Димитров, през тази година Вашият ученик Коста Шатров за пореден път завоюва първо място на Националната олимпиада по география и икономика. Как бихте коментирали неговите успехи по география?

Коста е ученик в ГПНЕ „Гъоте“ от 2005 г. Както знаете, в профилираните гимназии първата учебна година се изучават основно чужди езици. Бях приятно изненадан, когато това момче пожела да се яви на Общинския кръг на олимпиадата по география. Резултатите му бяха доста добри за неговата възраст като се има предвид

факта, че учебното съдържание за 8. клас в този вид училища се изучава през следващата учебна година. Така започна нашата съвместна работа. През учебната 2006/2007 г. вече бях негов учител. По традиция в Немската гимназия в 9. клас географията се изучава на немски език, което наложи да работя индивидуално с него при подготовката му за олимпиадите. За мен беше истинско удоволствие, още повече, че можех да приложа всичко научено през едногодишната ми специализация в Саарбрюкен, Германия. Следващите четири години показаха, че Коста е изключително талантив млад човек. Постиженията му го доказват: през 2007 г. той зае 5-то място във Велико Търново и 4-то

място в Сан Диего, Калифорния (САЩ); през 2008 – 1-во място в гр. Кърджали; през 2009 г. – 1-во място в гр. Несебър; през 2010 г. – 1-во място в гр. Сливен и право за участие в международната олимпиада по география в Тайпе, Тайван, където само 0,3 стотни не му достигнаха за бронзов медал.

Ясно е, че тези негови успехи са резултат от доста усилия и труд. Тази година подготовката му за Националната олимпиада и за Държавния зрелостен изпит по география и икономика продължи повече от месец.

Браво, Коста! Какво ще ни разкажете като капитан на българския национален отбор за олимпиадата в Тайпе?

В олимпиадата в Тайпе взеха участие 28 страни, като отборите на всяка от тях се състояха от шестима участници: четирима ученици и двама ръководители. Тъй като спечелих последните три национални олимпиади по география и икономика и се представих най-добре на допълнителния изпит по английски език, бях определен за капитан на нашия отбор. Необходимостта от този допълнителен изпит бе породена от факта, че официалният език на олимпиадите на МГС е английски и комуникациите между организатори и участници, както и всички тестове и разяснения към тях са само на английски. Участниците в състезанието трябва да ученици, да са излъчени от национални състезания по география в страните си и да са на възраст между 16 и 19 години (включително). Друго важно нещо за формата на надпреварата е, че тя е с индивидуален характер – решаването на всички задачи, както и класирането, са индивидуални.

Преди две години се готвехте усилено за Седмата олимпиада по география в Тунис, но тогава националният ни отбор не успя да замине. Тази година имахте ли отново проблеми с организацията на участието си в поредната олимпиада?

Нашето включване в олимпиадата в Тайпе не мина без проблеми и до последния момент заминаването ни беше изпълнено с много емоции и въпросителни. След като през 2008 г. заради пропуски в организацията от страна на МОН България пропусна възможността за участие на олимпиадата по география в Тунис, и тази година ситуацията не беше много по-различна. Тромавата организация и частичното поемане от страна на министерството на разходите на участниците създадоха тревожна неяснота дали въобще ще замине нашият национален отбор в Тайпе. Наложилото се спешно търсене на спонсори за съфинансиране на участието ни в олимпиадата доведе до допълнителни усилия и разсейване от най-важното – подготовката за отговорното състезание. Само настойчивостта на ръководителите на отбора и най-вече на доц. Р. Пенин, а вероятно и подкрепата на някои положително настроени служители в министерството, помогнаха сценарият от 2008 г. да не се повтори. Като заключение на тази одисея трябва да се спомене и фактът, че при планиран полет на 27 юли следобед, разбрахме, че визите ни са готови на ... 25-ти юли вечерта. (В България няма посолство на Тайван и визите за пътуване до там се изготвят в съседни страни, в случая в Гърция., бел. ред.)

А имайте ли допълнителна подготовка по география преди замине-ването за Тайпе?

Няколко седмици преди олимпиадата членовете на нашия отбор по предложение на доц. Р. Пенин се събрахме в София, за да се подготвим за състезанието. Решавахме доста тестове, а също така и прекарахме два дни във вилата на доц. Пенин, от където направихме две разходки в природата със задача да направим подробна карта на видяното с мащаб, ориентация, легенда и т.н. Тази практическа задача, с която се сблъскахме за първи път, бе доста любопитна и интересна и смея да твърдя, че тя беше от голямо значение за по-доброто ни представяне. В София се снабдихме с тениски с българското знаме и картата на страната, с национален флаг, с шапки с гербове и с други символи, с които да се представим пред останалите страни на олимпиадата. По-късно всеки от нас се запаса и с подаръчета, символизиращи родината – от мускалчета, ключодържатели, картички с известни и символични гледки и забележителности. Тях раздадохме на останалите участници и на домакините ни – за спомен и като знак на благодарност.

Г-н Димитров, след като вече три поредни години излъчвате победител в олимпиадата по география и член на националния отбор по география, не считате ли, че беше редно да бъдете включен/привлечен и в подготовката му за участие в международните състезания?

Интересен и логичен въпрос, особено след току-що приключилата VIII международна олимпиада по география в Тайпе. Ще Ви отговоря в унисон с източната философия, която дълбоко уважавам. Сещам се за един източен поет и философ от XVIII в., който поставил на учениците си философска задача. Тя можела да има логичен, алогичен или парадоксален отговор. Задачата гласи: "Знаем звука от пляскането на две ръце. Но какъв е звукът от пляскането с една ръка?" Когато награждават победителите в олимпиадите всички ръкопляскат. Този звук е до болка познат. А след това? Истината често не може да бъде изразена с думи, а трябва интелектуално просветление. Но бих желал да коментирам нещо дру-

го. За трета година работя по проект на МОН за работа с талантили ученици при подготовката им за олимпиадите по география и икономика. Избирам сам с кого да работя – по програма, избрана свободно, и с ученици, желаещи да се готвят. Резултатите са ясни. Това е логично! В същото време полученото звание ЛАУРЕАТ от талантиливите деца не се признава от ръководството на Геолого-географския факултет на СУ „Св. Кл. Охридски“ при кандидат-студентските изпити. Това е алогично и парадоксално! ...

Коста, ще разкажете ли на българските ученици в какво точно се състоеше състезанието по география?

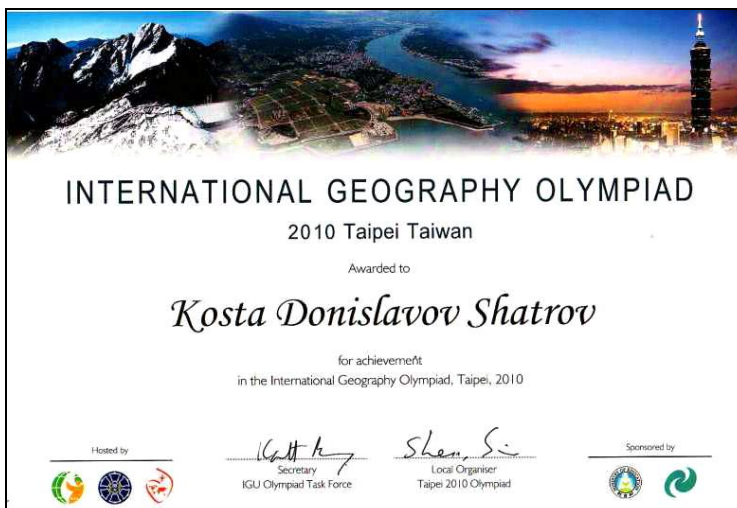
Олимпиадата съдържа три компонента: писмен тест (40 %), практическа задача (40 %) и мултимедиен тест (20 %). Писменият тест се състоеше от шест теми, всяка от десетина въпроса от разнообразен порядък – съставяне на схеми, анализиране на полове-възрастови диаграми, подреждане на страни по различни признаци и мотивиране на избора, въпроси на базата на снимки, картинки или графики, анализиране на проблеми и даване на предложения за разрешаването им, кратки есета по даден природен или социален проблем и др. Практическата задача бе от две части: Първата се състоеше в изучаване на местност (в случая природен парк и резерват) и съставяне на карта по редица критерии. Втората част беше подобна на писменият тест, но подчинена на темата и наблюденията от предходната задача. Мултимедийният тест включваше 40 въпроса от затворен тип, всеки от които е свързан със снимка, графика, клип или друг визуален материал, които

трябва да помогнат или подсказат отговора. Именно тази последна част на олимпиадата в Тайпе е единственото нещо, което по някакъв начин е засегнато в нашата българска олимпиада и може да се приеме, че в тази област подготовката ни бе най-добра.

С голяма част от задачите в останалите компоненти от олимпиадата се сблъскахме за първи път, за разлика от участниците от другите страни – още една причина, поради която нашето представяне може да се приеме като успешно. Тук е добре да се спомене, че редица други отбори са получили много по-сериозна държавна подкрепа в своята подготовка. В Русия, например, около двацет ученика от цялата страна се събират на лагер в Москва и се подготвят от екип от преподаватели в продължение на два месеца. Непрекъснато тези, които се справят най-слабо със задачите, отпадат, докато накрая се сформира окончателният отбор, който се подготвя допълнително. В Беларус пък, отборът се свиква на подготовка два пъти – веднъж за двацет, и веднъж за трийсет дни. В нашата съседка Румъния, която традиционно се представя силно на международните географски олимпиади, отборът се избира една година преди състезанието и се готви в специализирано училище в Букурещ.. От коментарите на участниците от западно-европейските държави стана ясно, че техните национални състезания и изпитите им по география в училище са доста близки до формата на олимпиадата и много от задачите и въпросите, които нас ни затрудниха, те определиха като лесни. От това можем да заключим, че става въпрос не толкова за база от данни и знания (с която ние определено разполагаме), а за практическото прилагане на географски знания – нещо, което явно е слабо застъпено в нашата образователна програма. Като става въпрос за базата данни, като че ли ние знаем повече от останалите участници – в „географски“ разговори хванахме медалист да не знае, че България е член на Европейския съюз, при положение, че самият той беше от страна-основателка на ЕС. Освен това ни направи впечатление, че никой (освен няколко участници от източноевропейски държави) не знаеше друг български град освен София – доста странно за участници на международна олимпиада..

Впоследствие станаха ясни и някои субективни разминавания в оценяването (само в затворения тест, тежестта на който е 20 %, нямаше място за субективизъм) – някои от проверяващи бяха прекалено строги в своите оценки, а други – точно обратното. Останаха сериозни съмнения и за

„договаряне“ между някои от страните-участнички, но ... на война като на война.

В крайна сметка от бронзовия медал ме разделиха само 0,325 точки, но съм истински доволен, защото този резултат извоювах честно и сам. А като се имат предвид и споменатите по-горе фактори, той наистина е добър. Още повече, че на два от трите компонента в състезанието имах почти същия резултат като победителя – момче от Румъния, което между другото през 2007 г. беше в Сан Диего и тогава остана след нас...

„Битката“ за медали не може да бъде най-важната цел на една олимпиада. Как я възприехте вие, участниците в нея?

Почувствахме, че основна цел на олимпиадата е и да стимулира общуването между младите хора от различни държави, да ги накара да се замислят и да преоткрият света, в който живеят – нещо, което наистина се случи в Тайпе и направи гостуването ни там наистина невероятно преживяване за всички нас. За една седмица успяхме да изградим нови представи за страните си, опознахме културите си (в известна степен, разбира се) и изградихме познания, които ще помним дълго. А защо не, и положихме основите на едни нови взаимоотношения, които ще прераснат в силни международни съюзи.

За това вероятно е помогнала и богатата културна програма, която традиционно съпътства всяка олимпиада на Международния географски съюз?

Да, Олимпиадата имаше интересна и разнообразна програма, която ни запозна с част от тайванското културно наследство и природа, с

живота на местните хора и техните постижения. Разгледахме един от най-посещаваните музеи в света – Националният музей на Тайван, съхраняващ около 650 хиляди експоната за над 8000-годишна история – от неолита до последната китайска династия. Колекцията на музея включва предмети от порцелан, бронз, скъпоценни камъни, слонова кост, керамика, дърворезба, както и още много други ценности с огромна стойност, уникални от световен мащаб.

След това пътувахме до централен Тайван, където посетихме уникалния музей на земетресенията. Част от него е гимназия, пострадала тежко от земетресението. В музея могат да се наблюдават последиците от пагубното земетресение, а с помощта на визуални средства посетителят добива реална представа за възникването, разпространението и силата на земетресенията.

Разгледахме и автентична фабрика за производство на хартия, където станахме свидетели на нейното приготвяне, а по-късно сами направихме своите ветрила и хартиени листи, които шамповахме с оригинални китайски символи и мотиви.

Станахме съпричастни и на бурния живот на един от така наречените нощни пазари в Тайпе – тъй като температурата и влажността на въздуха пред деня са много високи, тайванците обичат да прекарват вечерите си (от 17–18 до 21–24 ч.) на тезиместа, където, разхождайки се, можеш да пазаруваш, да участваш в много забавни неща (най-разнообразни игри за малки и големи изпитват пазарите), или да хапнеш местни специалитети като печен октопод на клечка, панирана и накълцана сегия, ориз (може би е добре да отбележа, че храната в Тайван няма почти нищо общо с китайската храна у нас) и да пиеш безброй видове студен чай или пък сок от цветя.

Друго интересно място, което посетихме, е Геопаркът "Йелю". В него сякаш малко дете си е играло с пясъка, а след това морската вода е превърнала творенията му в шедьоври. Местността е изпълнена с невероятно разнообразни и чудни абразионни форми на релефа, получили имена заради неповторимата си форма и красота: "Главата на кралицата", "Кошера", "Морските свещи", "Приказната обувка".

Но като кулминация на нашата туристическа обиколка бе посещението ни във втората по височина страда (508 м) в света – „Тайпе 101“. Само за 37 секунди се изкачихме чрез може би най-бързия асансьор до 91-вия етаж и от 390 м височина се насладихме на неописуемата гледка на многомилонната тайванска столица.

Освен богатите впечатления от екзотичния азиатски остров, чувствате ли се удовлетворен от участието си в олимпиадата – този

най-голям географски форум на младите хора?

Напълно, и съм щастлив, че навреме открих географията и нейните огромни възможности. Благодарен съм и на тези, които ме насочиха към нея и ми помагаша всеотдайно в географската ми подготовката, и най-вече на г-н Димитров – моят Учител... Като заключение на впечатленията си от Тайван мога спокойно да кажа, че отидохме на другия край на света, видяхме една интересна и изключително различна култура и един приятелски настроен народ, любопитен да научи повече за България. И спечелихме нещо много по-важно от суетата на който и да е медал – приятелството, доверието и уважението на нашите връстници от цял свят, както и един нов светоглед, пречупен през призмата на изключителния географски форум IGEO 2010.

Г-н Димитров, успехите на Коста са безспорни, но той вече е студент. Работите ли и с други ученици, които проявяват интерес към географията? Вероятно имате какво да приложите в педагогическата си практика от наученото в Германия?

Винаги съм работил под най-различни форми с моите ученици. Имаше периоди, когато от 120 души випуск 1/3 кандидатстваха във ВУЗ с география и 1/3 с немски език. Но подготовката за участие в олимпиадите е нещо съвсем друго. Това е един вид състезание с правилата, с които непрекъснато трябва да се съобразяваш. Едно от най-важните условия е създаване на конкурентна среда. Печели най-добрият. Групите, които сформирам всяка година за участие в поредната олимпиада, са от 6 до 8 ученици от всеки випуск. Следващата много важна стъпка е да ги мотивирам и да разпалим желанието им за работа. И точно тук използвам наученото в Германия по време на моята специализация там. За читателите на списанието бих си позволил с няколко изречения да поясня в какво се състоеше тя, още повече, че формата на международните олимпиади е много по-близо до структурата на проверката и оценяването на знанията на учениците според германските стандарти.

От януари 2004 г. до февруари 2005 г. по програма на Службата за обмен на педагогически кадри имах възможността да преподавам география, политически и социални науки на ученици от 12. и 13. клас в гимназия „Лудвиг“ в гр. Саарбрюкен. Допълнително се включих в учебния семинар за подготовка на учители и в специализация в областта на двуезичното обучение. С любезното съдействие на моя научен ръководител д-р Михаел Ернст и на Ми-

нистерството на образование на Саарланд влязох буквално в „кухнята“ за създаване на учебни планове, издаване и одобряване на учебници, подготовка и провеждане на държавните матури. Естествено, цялото количествено натрупване доведе до качествена промяна в моята преподавателска дейност и в провеждането на подготовката за олимпиадата по география и икономика.

За съжаление до национален кръг на олимпиада в България по регламент се допуска само един ученик от 8. до 12. клас. За останалите мои ученици останаха отличните оценки на изпитите за ВУЗ.

Какви са Вашите бъдещи планове като учител по география – искрено се надявам те да бъдат свързани с подготовката на нови лауреати по география?

Да си призная, имах известно колебание, което се дължи на редицата организационни и бюрократични проблеми, съпътстващи тази дейност на българския учител. Но не мога да разочаровам моите ученици, в които запалих интерес към географията и които останаха заради това в нашата Немска гимназия. Да, ще продължа да подготвям бъдещи лауреати по география. За това тръгвам с най-малките – ще ги подготвям още от VIII клас, нипр, че нямат по регламента на езиковите гимназии часове по география... Освен това обмислям възможността със собствени средства да посетя

следващата олимпиада по география, която ще се проведе през 2012 г. в Кьолн. Като германски възпитаник искам да проследя отблизо нейния ход, да добия лични впечатления, да вляза в контакти с участниците и организаторите. Това ще ми помогне в подготовката на моите ученици като бъдещи участници в олимпиади.

А имате ли някои по-конкретни идеи за внедряването на германския опит в обучението по география?

Определено смятам, че германският опит в обучението по география продължава да бъде водещ и най-близко до същността на нашата наука. В момента на негова база разработвам свой вариант на изпитни материали за матура по география. Използвам германските стандарти, които са доста по-различни от българските, но са много по-близки, например, до изискванията в олимпиадите на МГС. Надявам се, че много скоро ще имам удоволствието да запозная Вашите читатели с нещо различно от това, с което всички сме свикнали в часовете по география и което, като е видно от казаното от Коста, затруднява нашите ученици в международни представяния. Мисля, че това ще е моят принос в обявената дискусия на списание „География '21“ за съвременните проблеми на обучението по география и ще очаквам мнението и на вашите читатели.

Нашето списание е широко отворено за мнения и дискусии относно обучението по география и ще очакваме с интерес Вашия материал. А какво е посланието Ви към нашите читатели и особено към младите почитатели на географията?

Не мога да направя всичко на този свят, но мога непрекъснато да участвам. На всички класи географи и механици учителите невял им сърце да не сират да учиват, да бъдат велики мъже.

Св. Димитров

С нашите гости
Стойчо Димитров и Коста Шатров
разговаря **Петър Стефанов**